

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Kateřiny Kodetové a soudců Mgr. Zdeňka Váni a JUDr. Jiřího Körblera ve věci

žalobce: **RNDr. J. L.** narozený [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátem Ladislavem Ejemem
sídlem Eliášova 998, 470 01 Česká Lípa

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 10 Praha 2

o zaplacení 270.875 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. ledna 2020, č. j. 25 C 161/2019-68,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje Iveta Tomanová.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal po žalované zaplacení 270.875 Kč s příslušenstvím (výrok I.) a uložil žalobci zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 300 Kč (výrok II.).
2. Žalobce se v řízení domáhal náhrady nemajetkové újmy způsobené mu nepřiměřenou délkou řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. [REDAKCE] (dále jen „posuzované řízení“ či „namítané řízení“). V posuzovaném řízení vystupuje jako konkursní věřitel, dne 12. 8. 2002 do něj přihlásil tři své pohledávky v celkové výši [REDAKCE] Kč. Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby, neboť žalobci již bylo poskytnuto zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva, což s ohledem na velmi malý význam řízení pro žalobce lze považovat za dostačující.
3. Soud prvního stupně provedl dokazování, jak rozvedl v písemném odůvodnění rozsudku, a dospěl ke skutkovým zjištěním, že dne 12. 4. 2002 byl podán na [REDAKCE] (dále rovněž „úpadce“) návrh na prohlášení konkursu, dne 13. 6. 2002 byl na majetek úpadce prohlášen konkurs a ustanoven správce konkursní podstaty. Žalobcova přihláška došla soudu 12. 8. 2002, jednalo se o vykonatelnou pohledávku ve výši [REDAKCE] Kč, nevykonatelnou ve výši [REDAKCE] Kč a [REDAKCE] Kč, celkem bylo přihláшено žalobcem [REDAKCE] Kč. Dne 9. 12. 2003 správce konkursní podstaty podal dílčí zprávu o své činnosti s tím, že počet konkursních věřitelů dosahuje 14.557, celková výše přihlášených pohledávek představuje částku [REDAKCE] Kč. Dne 16. 6. 2017 doložil soudu aktualizovaný seznam věřitelů, celkem cca 15.000. Dne 31. 7. 2017 podal návrh na částečný rozvrh, kdy podle částečného rozvrhu mělo na žalobce připadnout 4.702,62 Kč (dle jeho přihlášky č. 567). Správce konkursní podstaty požádal dne 26. 6. 2019 o prodloužení lhůty k podání konečné zprávy, dne 10. 12. 2019 soud uložil konkursnímu správci, aby předložil konečnou zprávu, zpracovanou dle poskytnutého vzoru, doložil souhlas věřitelského výboru ke správnosti hotových výdajů správce a nákladů spojených s udržováním a správou podstaty a další povinnosti.
4. Soud prvního stupně pak věc po právní stránce posoudil podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „OdpŠk“). Akcentoval význam konkursního řízení pro žalobce, ten hodnotil jako velmi malý s ohledem na skutečnost, že u konkursního řízení a vzniku nemajetkové újmy je nutné vycházet z konečné částky, které se má žalobci v rámci rozvrhu dostat. V daném případě se má žalobci v rozvrhovém řízení dostat částky 4.702,62 Kč, proto lze dojít k závěru, že význam řízení pro žalobce je zcela nicotný a žalobci nemohla vzniknout nesprávným úředním postupem žádná újma. Soud prvního stupně se proto nezabýval tím, zda bylo porušeno žalobcovo právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, neboť z hlediska významu řízení pro žalobce mu žádná újma vzniknout nemohla, a žalobu zamítl. Výrok o nákladech řízení byl odůvodněn odkazem na § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s vyhláškou č. 254/2015 Sb.
5. Proti rozsudku podal žalobce včasné odvolání. Odůvodnil je tím, že v posuzovaném řízení dosud žádné rozvrhové usnesení vydáno nebylo, nelze tedy vycházet z pouhého návrhu konkursního správce. Je nutno naopak vycházet z toho, že žalobce jako konkursní věřitel má vykonatelnou pohledávku [REDAKCE]. Není proto možno dovodit, že význam řízení pro žalobce je nicotný, a že žalobci nemohla vzniknout nesprávným úředním postupem žádná újma. K porušení práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě došlo, žalobci vznikla

nemajetková újma, za níž mu náleží finanční odškodnění, kdy pouhé konstatování porušení práva na spravedlivý proces není dostačující. Soud prvního stupně měl hodnotit celkovou délku řízení, která dosahuje skoro 18 let, věc dosud není pravomocně ukončena. Žalobce se přitom na průtazích řízení nepodílel, význam řízení s ohledem na přihlášenou pohledávku je nutno hodnotit jako zvýšený, navíc je žalobce osobou v pokročilejším věku. Soud prvního stupně měl nejprve zkoumat, zda jsou naplněny předpoklady odpovědnosti státu za škodu dle § 13 odst. 1 OdpŠk a zda posuzované řízení je třeba hodnotit jako nepřiměřeně dlouhé. Navíc v naprosto totožné věci již bylo o náhradě nemajetkové újmy pravomocně rozhodnuto, konkrétně šlo o rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 31. 1. 2019, č. j. [REDAKCE], ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2019, č. j. [REDAKCE]. V dané věci bylo jiné konkursní věřitelce přisouzeno finanční zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu ve výši 71.500 Kč. Žalobce proto navrhl, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek a žalobě vyhověl.

6. Žalovaná ve svém vyjádření k odvolání žalobce považovala napadený rozsudek za věcně správný a navrhla jeho potvrzení.
7. Odvolací soud z podnětu včas podaného odvolání a v mezích jím vytčených podle § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal napadený rozsudek. Dospěl k závěru, že odvolání žalobce opodstatněné není.
8. Odvolací soud předně seznal, že soud prvního stupně správně a v rozsahu, který lze považovat za dostatečný pro rozhodnutí věci, zjistil skutkový stav. Odvolací soud v této věci vycházel ze zjištění učiněných soudem prvního stupně, ve vztahu k argumentům uplatněných v podaném odvolání však částečně korigoval jeho právní úvahy.
9. Lze shrnout, že žalobce se podanou žalobou domáhal náhrady nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce posuzovaného konkursního řízení. Jde tedy o odpovědnost státu za škodu způsobenou žalobci nesprávným úředním postupem soudu - porušením povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě podle § 13 odst. 1 věta druhá OdpŠk. Předpoklady odpovědnosti státu za škodu jsou v takovém případě následující: 1) nesprávný úřední postup v podobě porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě, 2) vznik škody či jiné újmy na straně poškozeného žalobce, 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem (porušením uvedené povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě) a vznikem škody. V obecné rovině platí, že existence nemajetkové újmy se na straně poškozeného v případě porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě presumuje.
10. Podle § 1 OdpŠk stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu způsobenou při výkonu státní moci. Podle § 5 OdpŠk stát odpovídá za škodu, která byla způsobena za a) rozhodnutím, jež je vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení nebo v řízení trestním, za b) nesprávným úředním postupem.
11. Nesprávným úředním postupem je dle § 13 odst. 1 OdpŠk také porušení povinnosti učinit úkon anebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkon nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.
12. S ohledem na shora citovaná zákonná ustanovení se tedy prvoinstanční soud správně zabýval otázkou, zda v průběhu řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. [REDAKCE] došlo k nesprávnému úřednímu postupu. Je ale nutno zdůraznit, že konkursní řízení je zcela

specifickým řízením. Na rozdíl od většiny jiných soudních řízení totiž nesměruje k vyřešení sporu mezi stranami, ale k uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku. Při posuzování přiměřenosti délky řízení soud vycházel z kritérií, která jsou obdobným způsobem hodnocena i při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění. Těmito kritérii jsou: a) složitost případu, b) chování poškozeného, c) postup příslušných orgánů, d) význam předmětu řízení pro poškozeného. Přiměřenost délky konkursního řízení je však třeba posuzovat s ohledem na specifika tohoto typu řízení. Konkursní řízení se člení na několik relativně samostatných fází, z nichž první, přípravná fáze počíná podáním návrhu na prohlášení konkursu a končí prohlášením konkursu, druhá, realizační fáze se v době od prohlášení konkursu do podání konečné zprávy správcem konkursní podstaty pojí s přihlašovaním pohledávek věřitelů, zjišťováním majetku patřícího do konkursní podstaty a zpeněžováním tohoto majetku, a třetí, závěrečná fáze počínající rozvrhovým usnesením, postihuje vlastní rozvrh výtěžku konkursní podstaty mezi věřitele a zrušení konkursu (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 208/2003, uveřejněného pod číslem 95/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2917/2007, uveřejněného pod číslem 42/2010 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek). Závěr, že celková délka řízení není přiměřená (ve smyslu § 13 odst. 1 OdpŠk), není možné učinit, aniž by soud zformuloval úsudek, z něž bude patrné, které z rozhodných okolností se projeví v hodnocení délky řízení jako nepřiměřené (v porovnání s těmi, jež by jinak odůvodňovaly závěr o přiměřenosti délky řízení) – srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2012/2010.

13. Podstatná část délky posuzovaného konkursního řízení se stále ještě odehrává v tzv. realizační fázi řízení, neboť k závěrečné fázi počínající rozvrhovým usnesením dosud nedošlo. Co do určení počátku konkursního řízení pro účely přiznání nároku na přiměřené zadostiučinění ve smyslu § 31a odst. 3 OdpŠk je v případě konkursního věřitele, který sám nepodal návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, rozhodující den, kdy přihláška jeho pohledávky došla soudu (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2012/2010). V projednávané věci se tak stalo dne 12. 8. 2002. Pro určení konce doby konkursního řízení rozhodné pro posouzení přiměřenosti celkové délky konkursního řízení je u konkursního věřitele podstatné, kdy správce konkursní podstaty úpadce vůči němu splnil pravomocné rozvrhové usnesení, nikoli to, kdy byl konkurs formálně ukončen vydáním usnesení o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení. Ke splnění pravomocného rozvrhového usnesení v posuzovaném řízení dosud nedošlo, když takové usnesení ani dosud vydáno nebylo; nedošlo ani k vydání usnesení o zrušení konkursu.
14. Posuzované konkursní řízení tak dosud není skončeno, jak akcentoval žalobce ve svém odvolání. Není-li řízení, ve kterém došlo k porušení práva účastníka na projednání věci v přiměřené lhůtě, skončeno ke dni rozhodování soudu o tomto nároku, musí soud, a to prvního i druhého stupně, vyjít ze stavu řízení ke dni svého rozhodování v souladu s § 154 odst. 1 o. s. ř. (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2019, sp. zn. 30 Cdo 5522/2017). Lze tedy shrnout, že ve vztahu k žalobci posuzované řízení pro účely přiznání nároku na přiměřené zadostiučinění započalo dnem 12. 8. 2002 a dosud neskončilo, ke dni rozhodování odvolacího soudu tak již trvá bezmála 18 let. Takovou délku posuzovaného řízení je pak nutno hodnotit jako nepřiměřenou, neboť ze skutkových zjištění soudu prvního stupně nevyplývají okolnosti, které by vylučovaly nepřiměřenost této druhé (realizační) fáze konkursního řízení.
15. Ve Stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia sp. zn. Cpjn 206/2010 (Rc 58/2011) Nejvyšší soud vysvětlil, že význam řízení pro poškozeného je velmi důležitým objektivním kritériem, jemuž je třeba věnovat obzvláště velkou pozornost. Tamtéž dodal, že je možné

určitým zobecňujícím postupem kvalifikovat jednotlivé skupiny (druhy) případů, a to podle předmětu řízení, s tím, že při této úvaze hraje tedy roli to, o jaká práva či povinnosti se dané řízení vede a do jaké míry jsou tato práva či povinnosti zpravidla důležitou součástí života jednotlivce. Jde o hledisko obecné, typové, k němuž není třeba vést dokazování, neboť plyne ze samotné podstaty zkoumaných řízení. A je to právě povaha konkursního řízení jako řízení, v němž věřitelé hromadně uplatňují své nároky vůči majetku, který tvoří úpadcovu konkursní podstatu a s vědomím, že z tohoto majetku budou uspokojeni jen poměrně (srov. § 2 odst. 3 ZKV), si těmito nároky též vzájemně konkurují, rozhodujícím způsobem snižuje význam tohoto kritéria pro účely posouzení přiměřenosti délky konkursního řízení (i výše případného přiměřeného zadostiučinění).

16. Z hlediska významu předmětu řízení pro poškozeného je (při posuzování přiměřenosti délky řízení i při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění) podstatná též hodnota uplatněného peněžitého nároku. S přihlédnutím k výše rozebrané povaze konkursního řízení (v němž se prosazuje princip jen poměrného uspokojení věřitelů) však tuto hodnotu nelze směřovat s nominální výší uplatněného nároku, jak činí žalobce v podaném odvolání. Jestliže v řízení o přiznání přiměřeného zadostiučinění za porušení práva na přiměřenou délku konkursního řízení nevyjdou najevo skutečnosti, z nichž by bylo možné dovodit, že konkursní věřitel mohl v průběhu konkursního řízení důvodně očekávat vyšší míru uspokojení přihlášené pohledávky, je z hlediska významu předmětu řízení pro tohoto věřitele co do výše peněžitého nároku určující částka, jaké se mu v konkursu dostalo na uspokojení jeho pohledávky. V poměrech projednávané věci k takovému uspokojení dosud nedošlo, proto odvolací soud nepovažuje za neadekvátní úvahu soudu prvního stupně, který vycházel z návrhu správce konkursní podstaty na rozvrh, podle něhož by se žalobci mělo dostat částky 4.702,62 Kč. Tato částka reflektuje reálnou míru uspokojení přihlášené pohledávky žalobce a je klíčová pro posouzení nároku žalobce na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.
17. Nejistota žalobce vyvolaná objektivně nepřiměřeně dlouhým konkursním řízením zahájeným v roce 2002 tak byla v konkrétně posuzovaném případě minimální a v zanedbatelné intenzitě, jak správně dovodil soud prvního stupně. Jako dostačující zadostiučinění se proto odvolacímu soudu jeví samotné konstatování porušení práva, jehož se však již žalobci dostalo od žalované v jejím stanovisku k žalobcem uplatněnému nároku ze dne 18. 6. 2019, tedy ještě před podáním žaloby v této věci. Poskytnutí žalobcem požadovaného zadostiučinění v penězích není důvodné, nenaplnuje požadavek přiměřenosti odškodnění, tuto zde plní již konstatování porušení práva. Konstatování porušení práva je v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudek ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2828/2011 či usnesení ze dne 10. 9. 2019, sp. zn. 30 Cdo 757/2018) plnohodnotnou formou morální kompenzace utrpěné újmy, jejíž poskytnutí předpokládá ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk.
18. Pokud žalobce odkazoval na rozhodnutí zdejšího odvolacího soudu ve věci sp. zn. 58 Co 188/2019, jednalo o věc skutkově odlišnou, neboť v odkazované věci měla konkursní věřitelce připadnout dle rozvrhového usnesení násobně vyšší částka, což ovlivnilo kritérium významu předmětu řízení pro poškozeného.
19. Lze tak shrnout, že odvolací výhrady žalobce neměly potenciál zvrátit věcnou správnost napadeného rozsudku v zamítavém výroku o věci samé a akcesorickém výroku o nákladech řízení, proto ten byl odvolacím soudem potvrzen jako věcně správný podle § 219 o. s. ř.

20.O náhradě nákladů odvolacího řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 224 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř., kdy úspěšné žalované žádné náklady v odvolacím řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení. Dovolání se podává k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání zkoumá dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Praha 28. července 2020

JUDr. Kateřina Kodetová v. r.
předsedkyně senátu